

TEGNÉRLUNDEN

PROGRAMHANDLING FÖR PARKENS UPPRUSTNING

Arbetsbeskrivning program

Detta är ett programförslag för Tegnérlundens upprustning. Det har tagits fram av Norrmalms stadsdelsförvaltning i samarbete med Tengbom. Arbetet har utförts under hösten 2010 och våren 2011.

Programmet har tagits fram i enlighet med Parkplan Norrmalm 2007. Där framgår att målet för Tegnérlundens upprustning ska vara att:

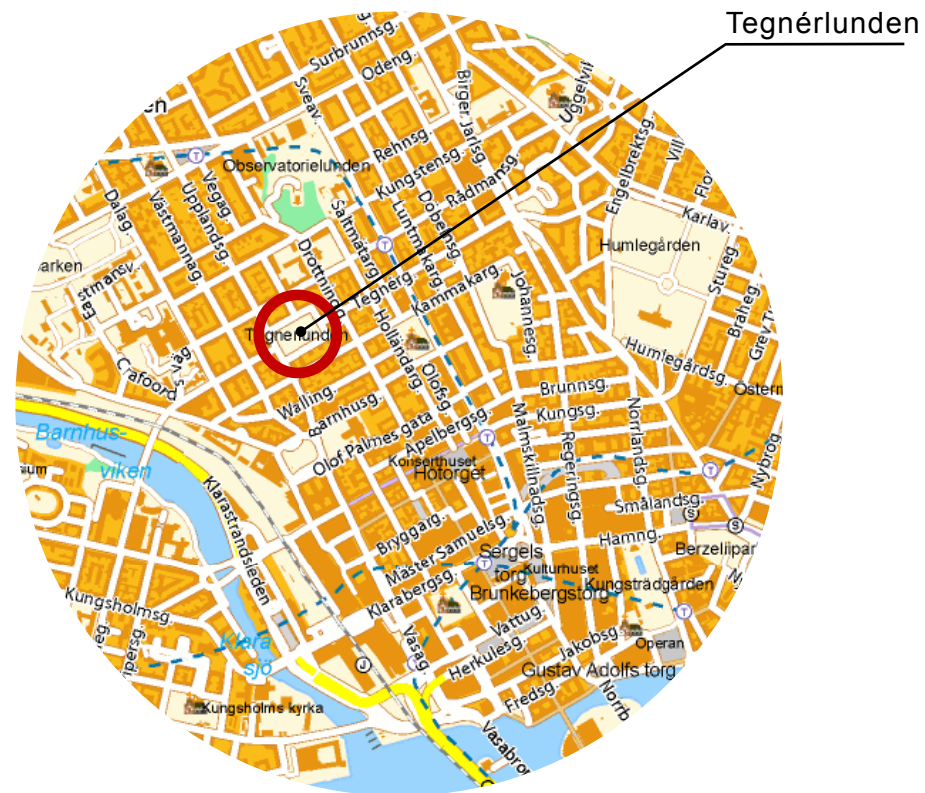
- Bevara nuvarande karaktär och värden
- Öka blomsterfloret

Sedan Parkplanen tog fram har parkens upprustning påbörjats genom en renovering av plaskdammen, en trädinventering, trädvård och upprustning av grasmattorna.

I detta programarbete analyseras den befintliga parkens upprustningsbehov. Därefter föreslås generella åtgärder för upprustning av parkens allmänna utrustning och vegetation och mer specifika upprustningsförslag för delområdena blomstergården, leken och bäckfåran. Trygghet och tillgänglighet är ledord i åtgärdsförslaget för parkens entréer, trappor och sittplatser.

Under programarbetet har samråd skett med ett pågående belysningsprojekt, som tagit fram ett program vilket syftar till att öka tryggheten i parken.

Belysningsprogrammet har arbetats fram utifrån en trygghetsvandring med ungdomar som genomfördes av Stockholms stad år 2008. Elever från Vasa Real har under hösten 2010 fått delta i en belysningsworkshop tillsammans med en ljusdesigner från K-Konsult. Målet har varit att lyfta fram parkens karaktär och ge en behaglig utomhusmiljö som känns trygg för alla.

Projektets arbetsprocess

- Detta programförslag presenteras på parksamråd med intresserade invånare på Norrmalm i mars 2011.
- Programmet bearbetas utifrån inkomna synpunkter i april 2011.
- Detaljprojektering sker i april - juli 2011.
- Anläggning etapp 1 + belysning påbörjas i september - december 2011.
- Etapp 2 utförs våren 2012.

Innehållsförteckning

INLEDNING	
arbetsbeskrivning	2
arbetsprocess	2
innehållsförteckning	2
PARKENS HISTORIA	3
ÖVERSIKTLIG ANALYS AV UPPRUSTNINGSBEHOV	4
ÖVERSIKT ÅTGÄRDSFÖRSLAG	5
BLOMSTERGÅRDEN	
historia och befintlig situation	6
förslagsskiss och förslag på växter	7
LEKEN	
befintlig situation	8
förslagsskiss	9
BÄCKFÅRAN	
befintlig situation	10
förslagsskiss	11
UPPRUSTNINGSFÖRSLAG ALLMÄNT	
utrustning	12
vegetation	13
ÖVERSIKT BELYSNINGSFÖRSLAG	14

Före parken

Platsen där Tegnérslunden ligger idag var länge ett av Stockholms många kvarnberg. Här stod två väderkvarnar, en för malning av säd och en för hampa, byggda 1693 och 1724. Kvarnarna revs först mot slutet av 1800-talet.

1885 döptes parken till Tegnérslunden med s, efter skalden Esaias Tegnér som dock inte hade någon anknytning till platsen. Namnet ändrades till dagens Tegnérslunden år 1932.

Tegnérslunden från väster ca 1885-1889. St Johannes kyrka är på väg att uppföras i bakgrunden. Fotograf okänd. Stockholms stadsmuseum/Stockholmskällan.

Den första tiden

Parken Tegnérslunden anlades på 1890-talet enligt justitierådet Albert Lindhagens stadsregleringsplan. Platsen ansågs passande för parkmark eftersom berget gjorde den svårbebyggd och då luften ansågs bättre på höjderna. Vid denna tid var de hygieniska och sociala förhållandena i Stockholms innerstad mycket dåliga och parkerna skulle hjälpa till att främja befolkningens hälsa genom att luckra upp staden med luft och ljus och erbjuda grönska och blomning.

Tegnérslunden anlades som en av Stockholms karaktäristiska bergsparker med mjukt slingrande gångar, synliga berghällar, sluttande gräsytor och många olika träd, främst inhemska lövträd. Marken fylldes ut med stora mängder sopor och matjord som underlag till planteringsytorna. Gräsytor och blomsterrabatter kunde hållas i mycket gott skick eftersom det fram till 1930-talet ännu var förbjudet att beträda gräsmattorna. Parken var vid denna tid framför allt en plats för stillsamma promenader och vila på en av de många välskötta parkbänkarna.

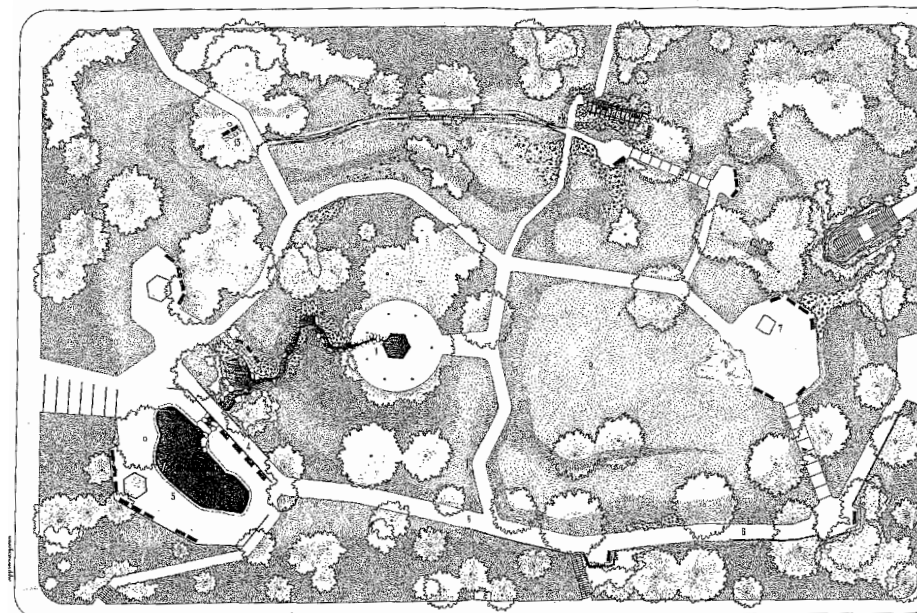

Tegnérslunden från sydväst ca 1900-1910. Fotograf okänd. Stockholms stadsmuseum/Stockholmskällan.

Funktionalismen

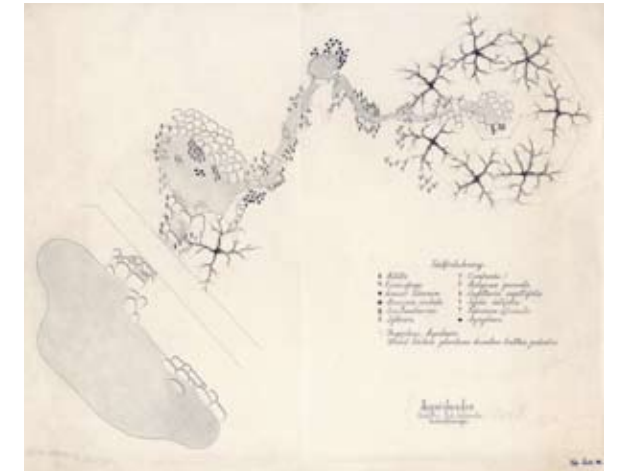
På 1940-talet omformades parken för att passa den nya, moderna tiden. Enligt det gällande parkprogrammet skulle parkerna nu vara funktionella och inbjuda till lek, spel och rekreation för både barn och vuxna. Parkerna skulle även ge plats för fest, musik, teater, dans och demonstrationer. Innerstadsparkerna skulle vara hyresgästernas ersättning för villaägarnas trädgårdar.

Den kända arkitekterna Holger Blom och Erik Glemme stod för utformningen, som gick i enlighet med den rådande så kallade Stockholmsstilen vilken strävade efter att framhäva det ursprungliga Mälarskapet. Tegnérslunden fick nu större, mer lättskötta gräsytor och ett förenklat gångvägssystem. Nu tillkom även bäckfåran, plaskdammen och blomstergården samtidigt som lusthuset förnyades.

Illustrationsplan över Tegnérslunden, 1942. Stadsarkivet.

På illustrationsplanen från 1942 ser man hur Tegnérslunden har fått en mjukare, mer naturlig karaktär och gångarna har mer slingrande former. Plaskdammen inbjuder till lek och blomstergårdens fina trädgårdskaraktär bjuder på färg- och doftupplevelser. Bäckfåran ger ytterligare en dimension till parken i form av ett stiliserat vattendrag.

Ritning av bäckfåran och dammen signerad Erik Glemme, 1942. Stockholms stadsmuseum/Stockholmskällan.

Konst i parken

I parken finns två skulpturer i brons, minnen av två kända litterära personer som bott i närheten av parken. Strindbergsskulpturen av Carl Eldh färdigställdes till Strindbergs sista födelsedag 1916 men sattes på plats först 1942. Scener ur hans litterära verk finns att beskåda på sidorna av statyn. Skulpturen "Poesi och förtrollning" av konstnären Majalisa Alexandersson porträtterar Astrid Lindgren och restes 1996.

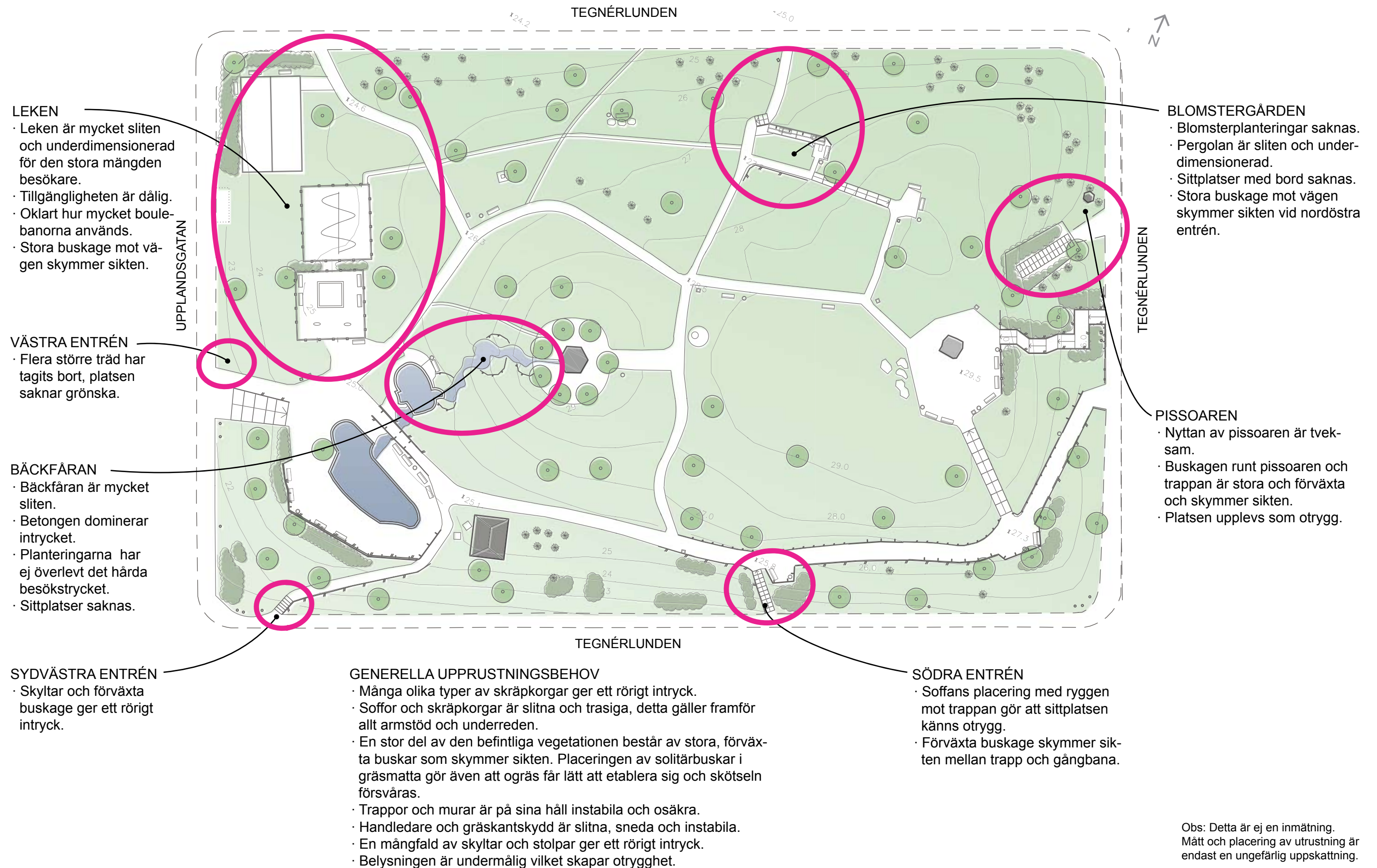

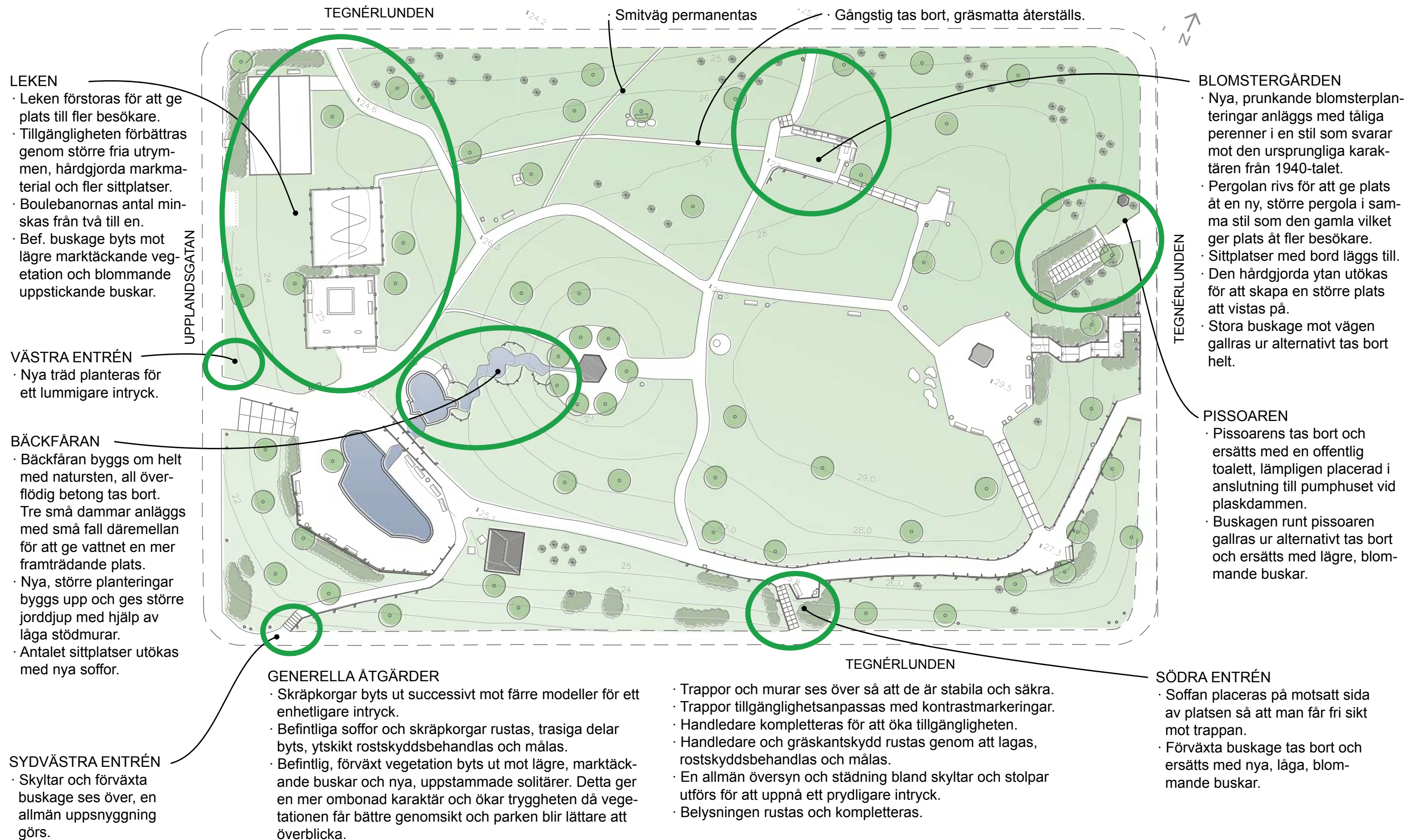
Idag

Tegnérslunden är idag en omtyckt park med ett mycket stort besökstryck. Många barn och ungdomar vistas i parken och den används delvis som skolgård. Parkprogrammet slår fast att parkens karaktär och utformning är bra men att parken är i stort behov av upprustning. Där fastställs även att parken är kulturhistoriskt värdefull. Stockholms stadsmuseum vill dokumentera fornlämningar vid schaktning.

Källor:

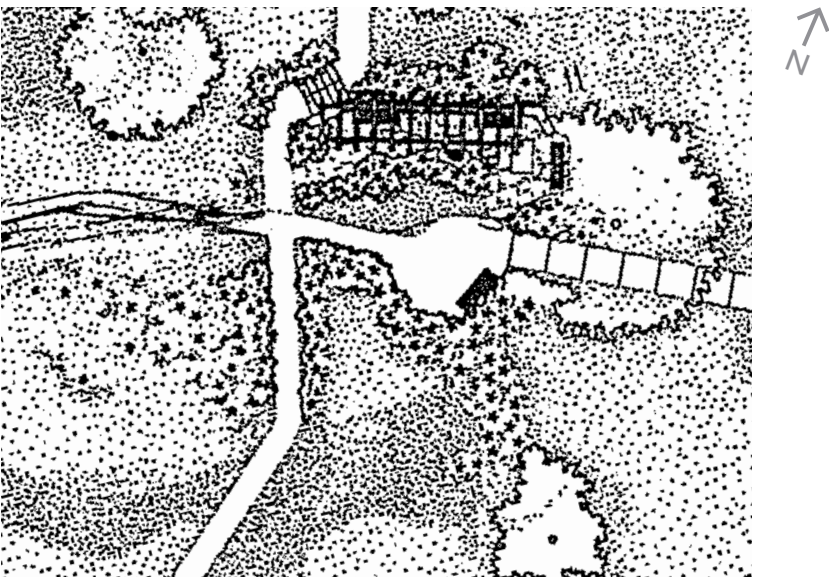
Parkplan Norrmalm 2007 Del 1 och 2 <<http://www.stockholm.se/TrafikStadsplanering/Parker-och-gronomraden/Parkplaner1/#omrade=Norrmalm>> (2011-02-21)
<www.stockholm.se/KlimatMiljo/Natur-ochparker/Parkhistoria/1930-1950> (2011-02-21)
<<http://sv.wikipedia.org/wiki/Tegn%C3%A9rlunden>> (2011-02-21)
<http://sv.wikipedia.org/wiki/Parker_i_Stockholm> (2011-02-21)

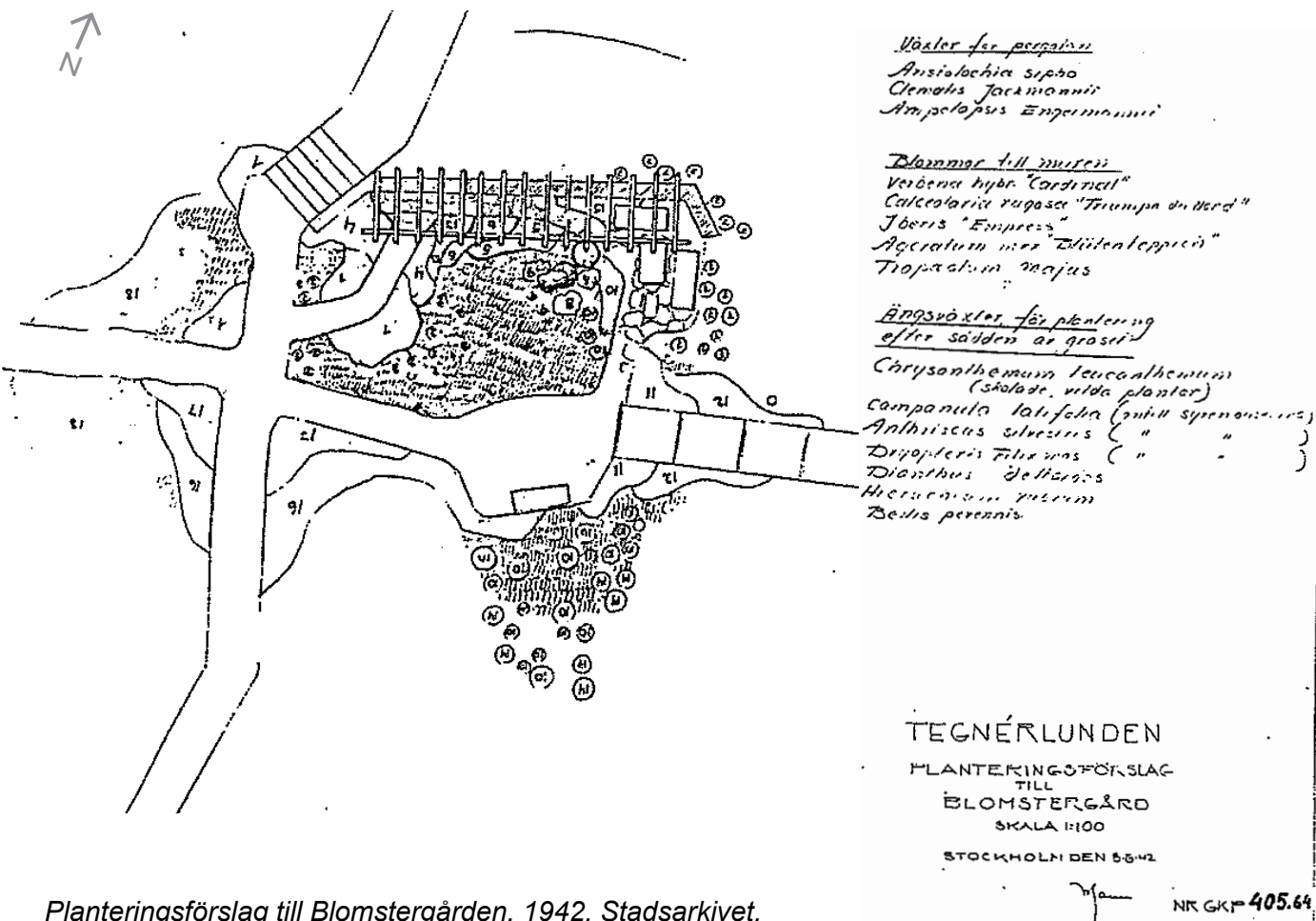

Obs: Detta är ej en inmätning.
Mått och placering av utrustning är endast en ungefärlig uppskattning.

Historia

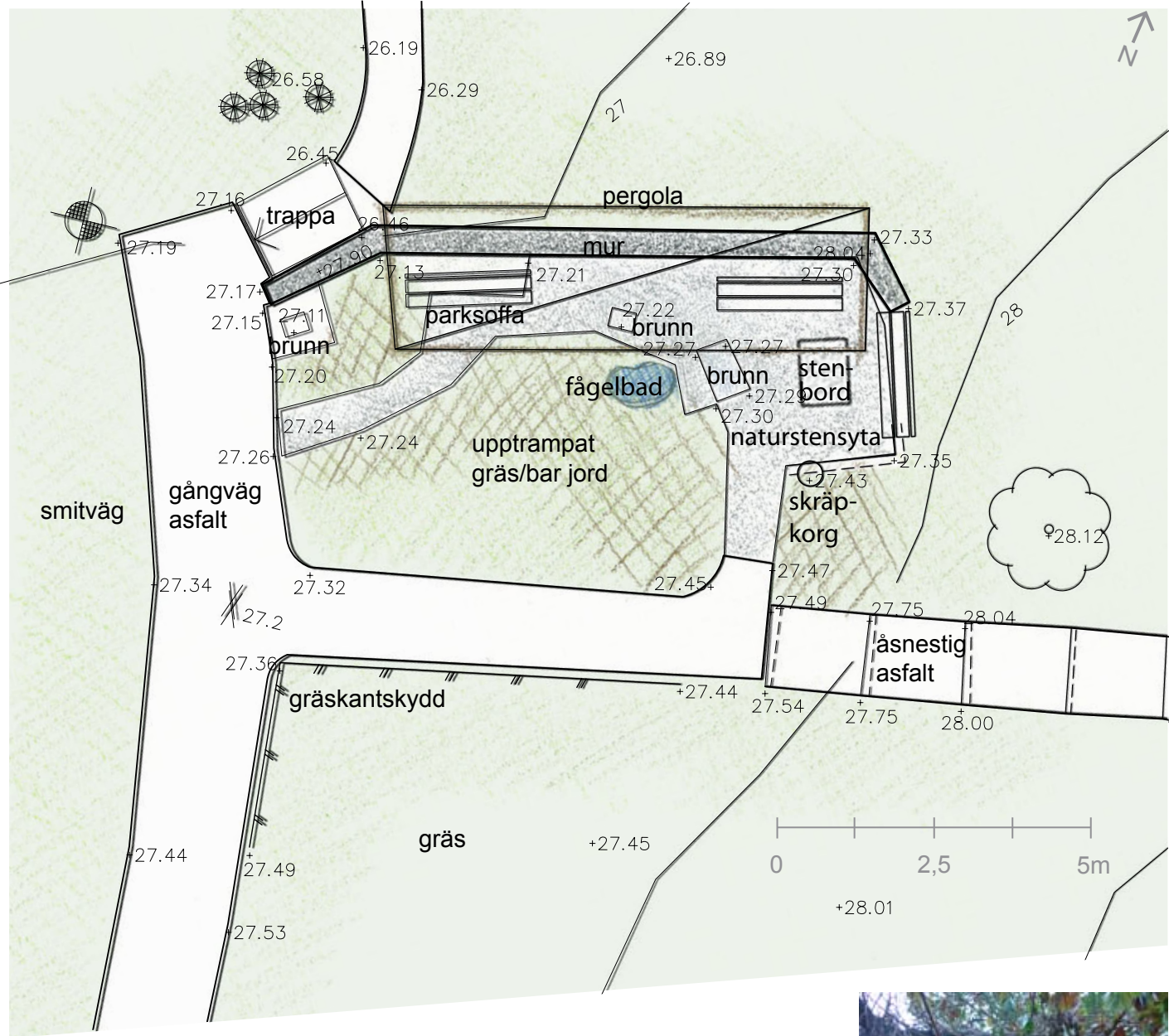

Del av illustrationsplan över Tegnérlunden, 1942. Stadsarkivet.

Planteringsförslag till Blomstergården, 1942. Stadsarkivet.

Befintlig situation

Förslagsskiss

Befintlig pergola rivs, en större pergola i samma stil byggs på samma plats. Pergolans storlek utökas till 3m fri bredd från murkant och 2,5m fri höjd. Den större pergolan gör att platsen kommer att kännas luftigare och ger möjlighet för flera besökare att nyttja platsen samtidigt.

Befintliga soffor under pergolan byts mot nya soffor och bord i enhetlig stil för att skapa fler sitt- och fikamöjligheter.

En planteringsyta med perenner och vårlökar återger blomstergården sin blomsterprakt. Planteringsens centrala placering skapar flera rum på platsen samtidigt som öppenheten mot gräsytan i söder behålls vilket gör att platsen känns

luftig och är lätt att överblicka. Detta gör även att platsen återfår möjligheten att njuta av blomprakten från flera håll som på 1940-talet.

Naturstensytan läggs om och utökas med slätare hållar och mindre fogar för att skapa en större, mer generös och mer lättillgänglig plats med bevarad karaktär.

Muren lagas och kompletteras med konstbevattning och krönet återplanteras med blommande växter.

Fågelbadet bevaras och flyttas till en lämpligare plats bredvid planteringen.

Förslag på växter som kan användas för att återskapa ursprunglig karaktär

(växter från förslagsskissen 1942 markerade i kursiv stil)

Klättrväxter

pipranka
praktklematis
engelmansvin
klätteros 'Flammentanz'
klätteros 'New Dawn'
gullklematis
alpklematis

Ängsväxter

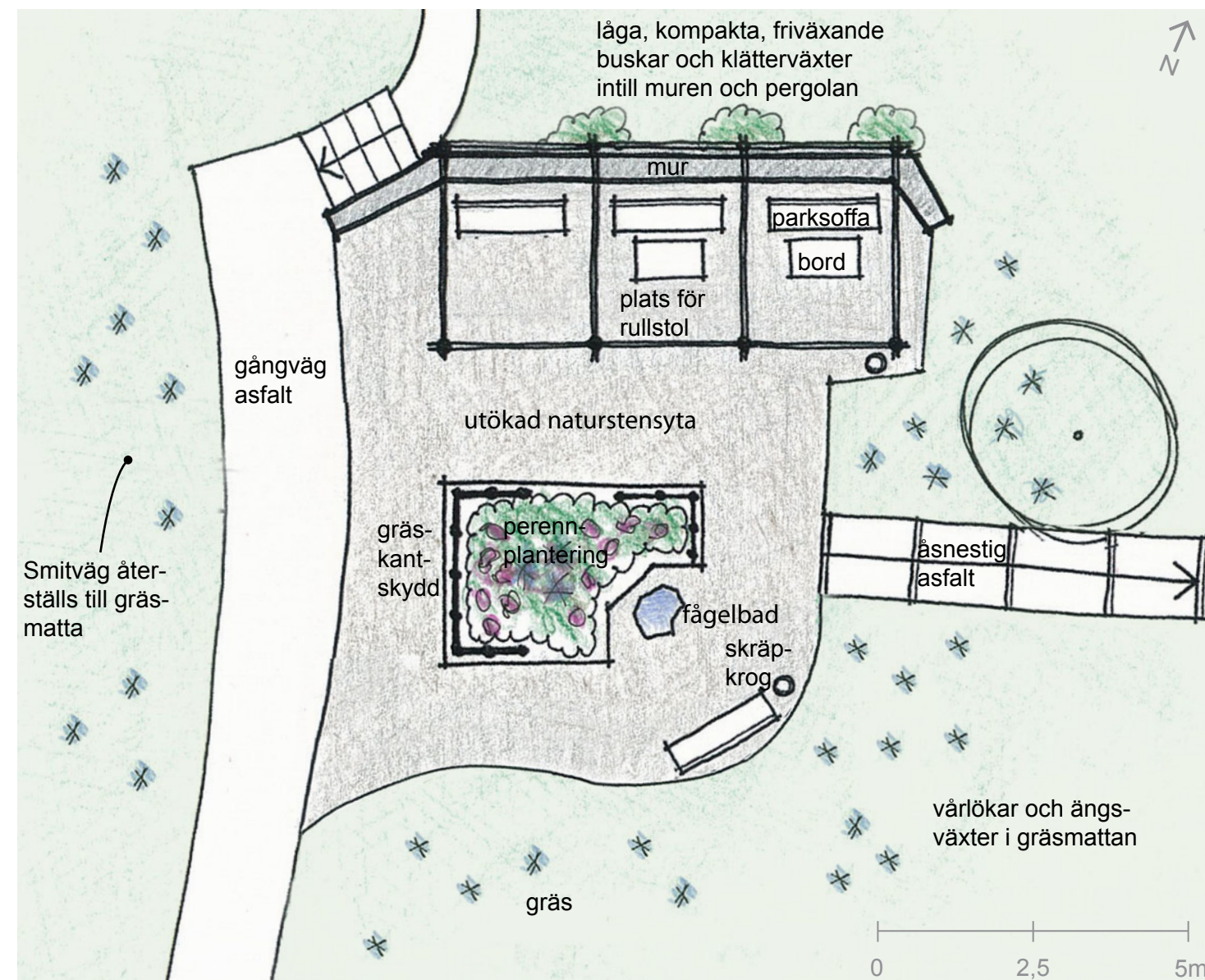
prästkra
hässleklocka
träjon
backnejlika
tusensköna
sibirisk nunneört
gullviva

Vårlökar

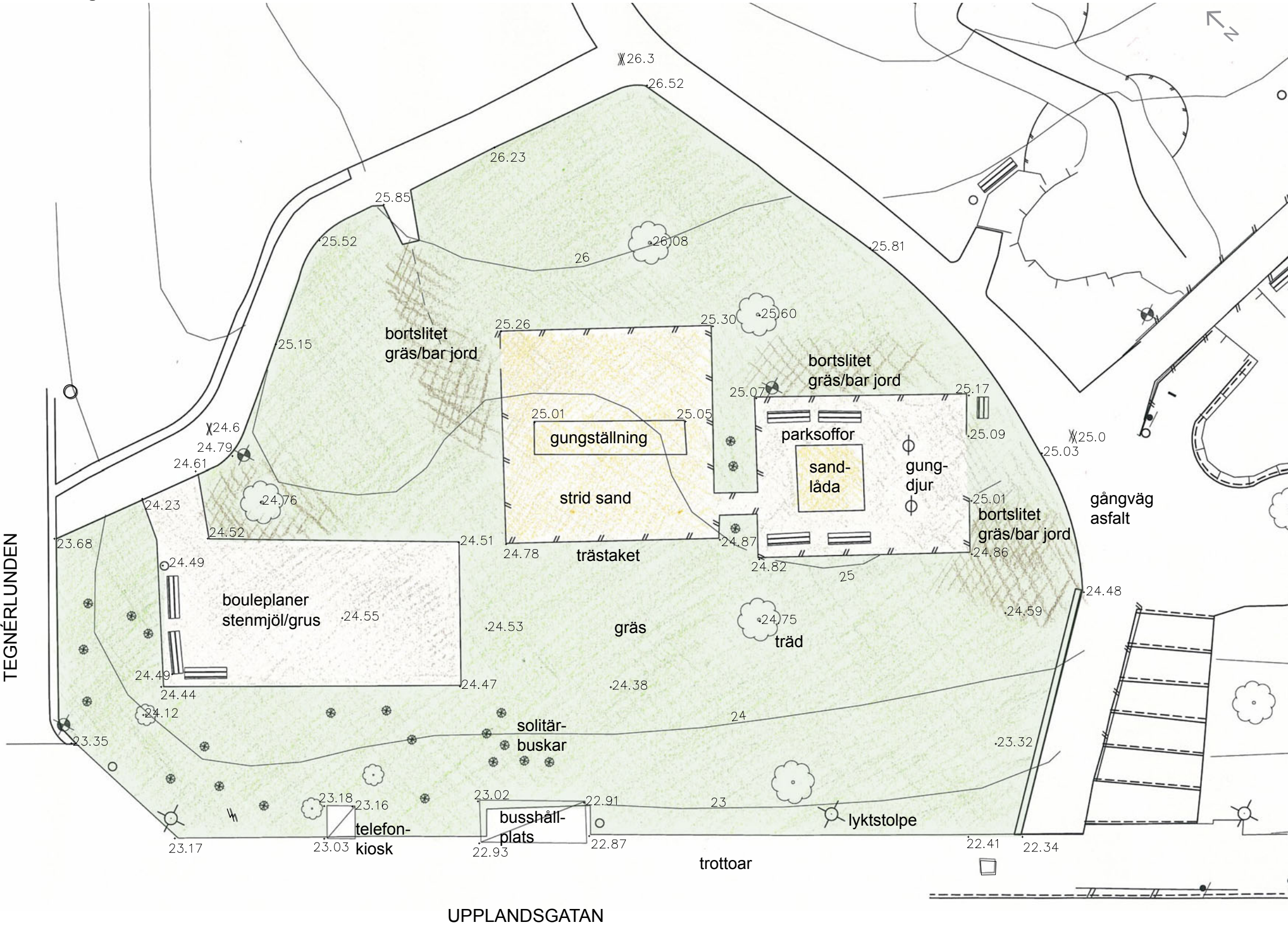
snödroppe
våiris
pärlhyacint
botaniska tulpaner
pingstlilja

Perenner

silverax
praktrollika
astilbe vit
astilbe purpur
tusensköna
prästkra
riddarsporre
trädgårdssmörboll (tål ej torka)
mariaklocka
fingerborgsblomma
klippstånds/fackelstånds
akleja
spetsmossa (skugga)
myskmadra
italiensk oxtunga
höstanemon
hjärtbergenia
jättedaggkäpa
kärleksört
kaukasisk förgätmigej
funkia
näva
lammöra
kantnepeta
kungsljus
stjärnflocka
klargul daglilja
prydnadsgräs

Befintlig situation

Förslagsskiss

låg, kompakt
buskmatta och
klätterväxter

pergola/väder-
skydd över
sandlådan

sittgrupper/
bänkbord i sol/
skugga

sittbänk runt
trädstam

gungställning
4 platser
(ev bef som
återanvänds)

bouleplan

blommande
uppstamade
buskar

TEGNÉRLUNDEN

bef
träd

gångväg
asfalt

bef
träd

sittbar mur/bänk

stenmjöl/
grus

låga, kompakta,
marktäckande
buskar

telefonkiosk

gräs

A

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

staket

bef
träd

staket

bakbar
leksand

grind

stenmjöl/
grus

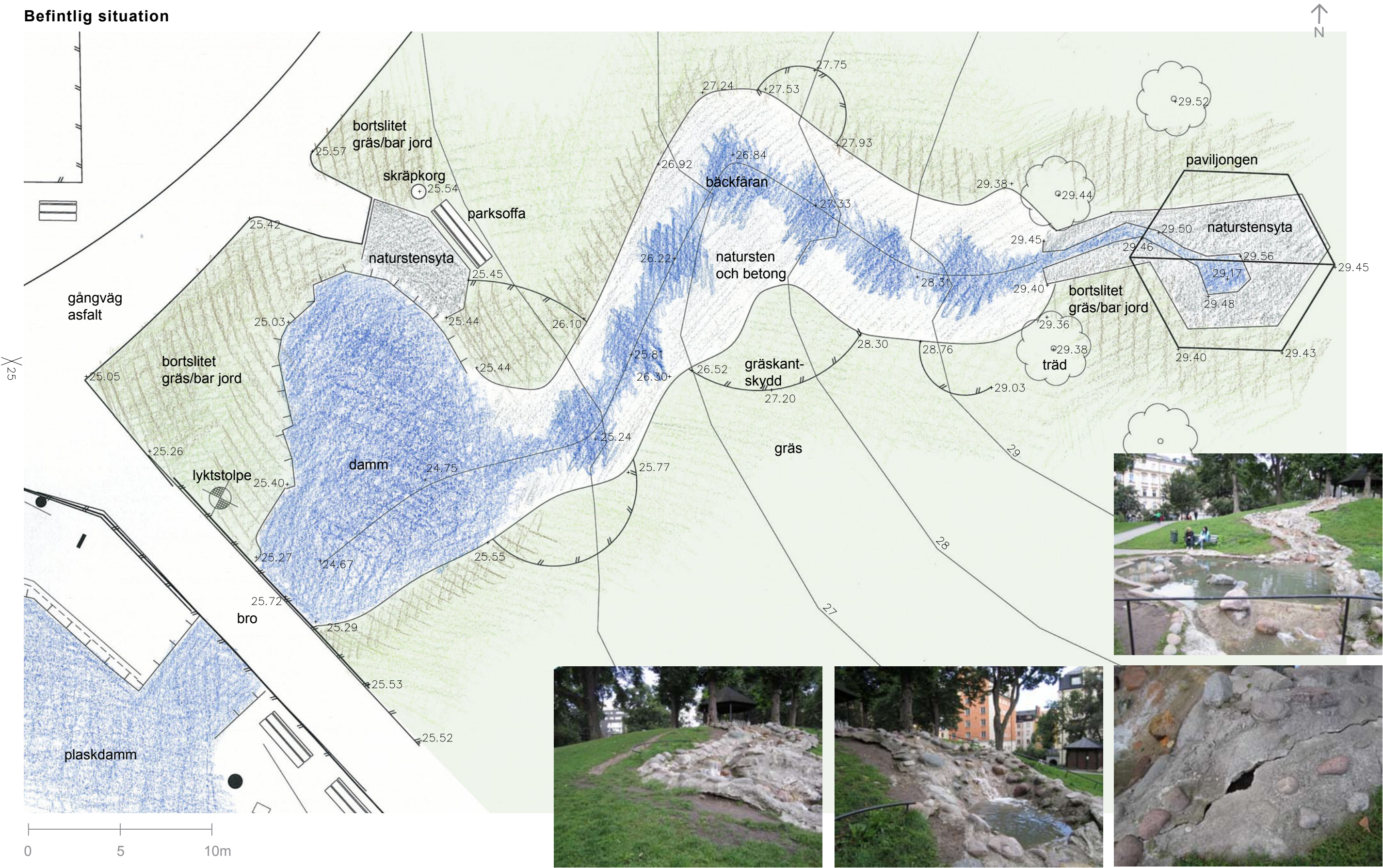
staket

staket

staket

staket

Befintlig situation

Utrustning

Malus Bergius med armstöd med träöverliggare.

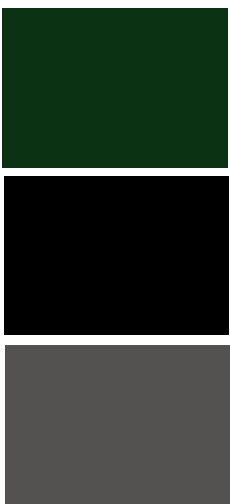
FinBin 60 City på stolpe.

FinBin City 60 Combi på stolpe.

FinBin City 140 på sockel.

Kulörer

NCS S 8010-G10Y

NCS S 9000-N
RAL 9005

NCS S 8000-N
RAL 7022

På alla platser där följande utrustning återfinns skall nedanstående åtgärder utföras.

Soffor:
Ytor rengörs/klottersaneras, trasiga delar byts ut, metalldelar rostskyddsbehandlas, ytskikt målas. Trä målas i kulör "stockholmsgrön" NCS S 8010-G10Y. Stativ rostskyddsbehandlas och målas i kulör svart NCS S 9000-N, RAL 9005. Soffor som byts ut bör vara i modell Malus Bergius, tvåbent för nedgjutning med träarmstöd.

Soffor med stenstativ:
Tas bort och ersätts med soffor lika ovan.

Skräpkorgar:
Skräpkorgar byts ut efterhand vid behov. Den lilla modellen bör vara FinBin City 60 på stolpe för fastgjutning, den stora modellen bör vara FinBin City 140 på sockel för fast montering. På några utvalda platser i parken bör skräpkorgen kompletteras med askkopp i kombinationen FinBin City 60 Combi.

Alla skräpkorgar målas/lackas i kulör "stockholmsgrön" NCS S 8010-G10Y.

Räcken och gräskantskydd:
Krokiga delar rätas ut, trasiga delar repareras eller byts ut. Räcken och gräskantskydd förankras stabilt i mark. Ytor rostskyddsbehandlas och målas i kulör svart NCS S 9000-N, RAL 9005.

Belysningsstolpar:
Nya belysningsstolpar bör vara målade i kulör mörkt grå NCS S 8000-N, RAL 7022.

Vegetation

En del befintlig vegetation sparas, gallras och beskärs.

En del av den befintliga, förväxta vegetationen bör bytas ut mot lägre, marktäckande buskar och nya, uppstammade solitärer.

Det nya växtvalet bör anpassas till platsen i form och storlek. Tåliga och robusta arter som kräver minimalt med skötsel bör väljas. Arter med gammaldags svensk karaktär prioriteras.

Exempel på lämpliga buskar

Låga, marktäckande buskar:

Dvärgpraktspirea
Prydnadssnöbär
Hybridsnöbär
Dvärgmåbär
Låg ölandstok
Lingontry
Krypoxbär

Höga, uppstickande buskar:

Syren
Häggmispel
Schersmin
Forsythia
Rosenprakttry
Paradisbuske
Vitbrokig rysk kornell

BELYSNINGSPROGRAM

Målet har varit att lyfta fram parkens karaktär och ge en behaglig utomhusmiljö som känns trygg för alla.

Stor vikt har lagts vid att arbeta med energieffektiva ljuskällor med bra färgåtergivning för att återge utomhusmiljön på ett tillförlitligt sätt för en attraktiv utomhusmiljö där fler människor vill vistas ute under den mörka delen av året.

Utgångspunkten har varit att framhäva Tegnérlundens unika detaljer och att skapa överblick genom att rikta ljuset dit det behövs för en god orientering i parken.

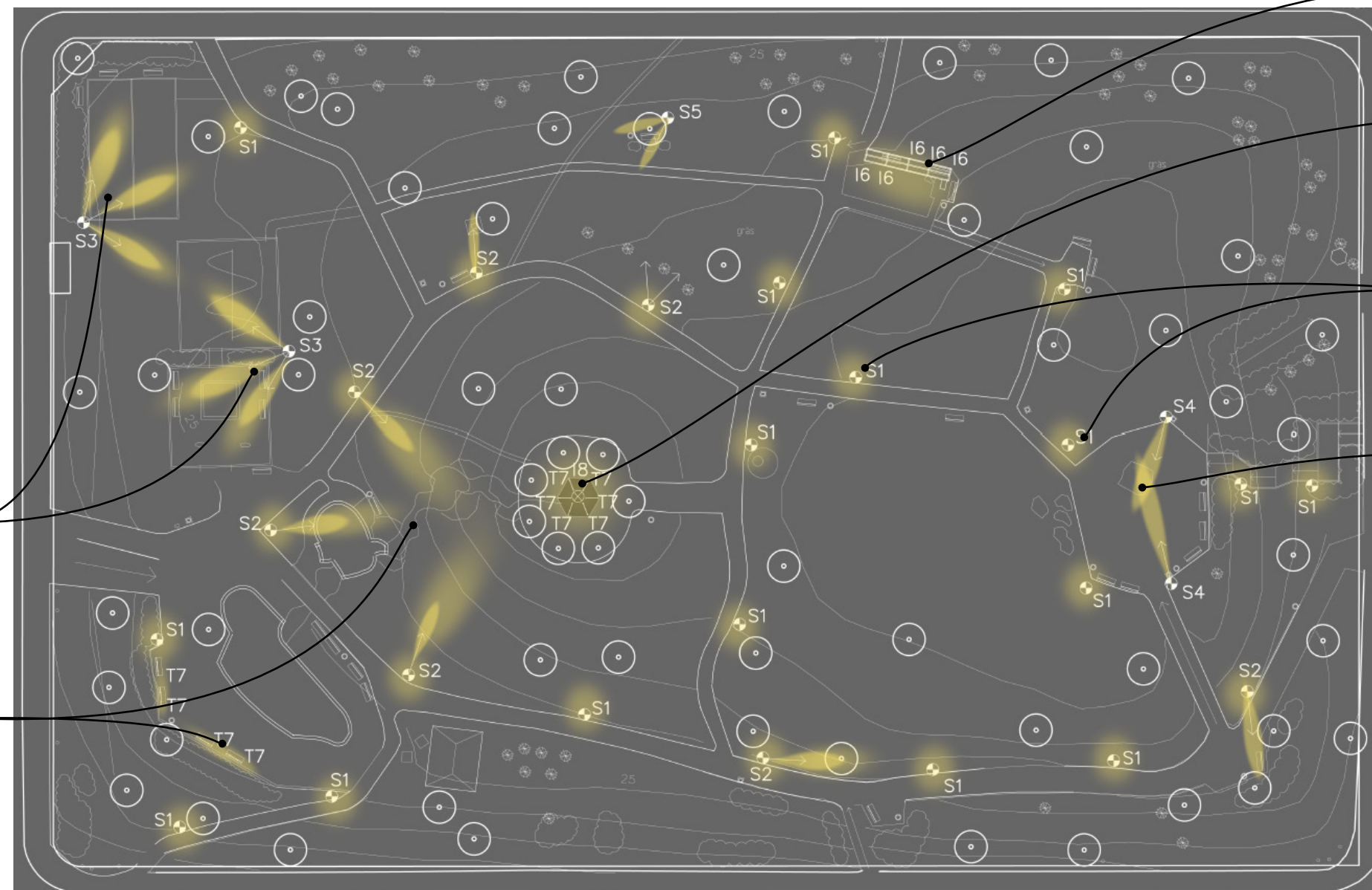
LEKEN

Leken får en belysning som bjuder in till lek och gör den överskådlig för både föräldrar och barn. Belysningen består av strålkastare på stolpar som ljussätter lekutrustning.

BÄCKFÄRAN/PLASKDAMMEN

Höjdskillnaden upp till paviljongen accentueras med mjukt släpljus.

Området kring plaskdammen belyses för att ge rumsavgränsning.

BLOMSTERGÅRDEN

Blomstergården får ett inbjudande ljus som ger en ombonad plats.

BRUNNSPAVILJONGEN

Paviljongen blir synlig på håll genom en dold effektbelysning som lyfter fram den vackra formen och ger en orienteringspunkt.

GÅNGSTRÅK

Den befintliga belysningen byts ut och ersätts med välavskärmade bländfria armaturer med god färgåtergivning.

STRINDBERGSTATYN

Den befintliga belysningen ersätts med ny välavskärmad effektbelysning med god färgåtergivning. Genom accentuerande belysning blir skulpturen väl synlig mot Tegnérgatan.

REFERENSBILDER

Bilderna är referensbilder för ljusdesign i parkmiljö. Bilderna ska ses som exempel på belysningslösningar.

Bilder från Ljus i Alingsås och belysningsworkshopen i Tegnérunden.

